

Vidéki levelek.

I.

Kőszeg, 1879. nov. 21.

Kedves barátom szerkesztő! Örömmel olvastam az „E. L.” XI. füzetében az egyesület fölirotát, a földmívelési miniszteriumhoz a faanyagok vasuti szállítása ügyében, s bátor vagyok annak igazolására a következőket felhozni.

Vessünk egy pillantást hazánk térképére. Erdős hegység koszoruzta sík földet mutat az, mely utóbbi része fában szegény, búzában gazdag, míg az elsőnek fája sok, kenyere meg kevés.

Az utóbbi évtizedekben mindig arra buzdítottuk a síkföld birtokosait: ültessenek erdőt, neveljenek fát.

Igen ám, de azt tartja a józan gazda: azt termelj, a mi legjobban jövedelmez.

Már pedig az erdő nem jövedelmez legtöbbet.

Az absolut erdőtalaj gyéren van meg az alföldön, míg ellenben a felföldnek nagyobb része az. Ez azonban nem hátrány. Minden vidéknek meg van a maga terménye: Cuba kávé, Brazília czukornádat, Szibéria prémeket termel; produkáljon hát a magyar síkföld búzát, a felföld pedig fát s cseréljék ki terményeiket. Mindkét fél csak nyerni fog: búzáunknak új piacz nyílik, felföldünk pedig productivvá, tehát fogyasztó sőt adóképesebbé válik.

Igen ám, ez nagyon szép! Megtettünk mindent, a mit lehetett. A meddig vízi utunk van, addig birjuk, de azontul nyakunkra vész a fa. Nem bírja a szállítási bért.

Biz ott vész az, nem bírja a szállítási bért. De nem jól van ám ez így. Van a kincstárnak a mint tudom néhány százezer hold bükkös erdeje; ha ezen erdők évi fatermését el tudná adni, sok pénz folynék be az államkincstárba. De a

mostani vasuti bérek mellett nem fizeti ki magát a szállítás csak egy kicsit messzebb földre is.

Nekünk is volna fánk, de mikorra a piacra érünk vele, már oly drágává tette a fuvarbér, hogy nincs, a ki megvegye.

Intenzív erdőgazdaságról nem is merünk álmodozni, mert hogy neveljünk szerfát, ha annak idején áterdólni nem lehet, hisz hasábfánk sem kél el, nemhogy az áterdőlésből kikerülő botfának vevője akadjon. Faszén? Az már haszonvehetlen tárgy, melynek épenséggel nincsen vevője. Hogy is lenne? Hisz olcsóbb is, kiadóbb is a kőszén!

Ha mindezeket figyelembe vesszük, már a belforgalom érdekében szoritani kellene a kormánynak vasutainkat méltányosabb faszállítási bérekre. Magában a hazában sok anyag megfordulna, s lendületet nyerne számos vállalat, a mely most pang.

Nézetem szerint, a mely bizonyára sok oldalról félreértetni fog, síkföldünk nincsen hivatva fatermelésre, vagy helyesebben mondom erdőtenyésztésre. Ne hogy félreérts egyszer s mindenkorra kijelentem, hogy ez nem absolut értendő. Csak azt akarom mondani az erdőgazdaság valódi helye a föltétlen erdőtalaj; ott gondozni, ápolni kell az erdőt. Ily talaj a felföldön van bőviben. A föltételes erdőtalajon pedig csak addig van helye, míg azt intenzívebben használni nem lehet. A síkföld talaja inkább ily minőségű, s relativ kevés oly talaja van, melyen más termelés jobban nem fizetné ki magát az erdőnél. Itt inkább csak kisebb területeken, vagy fásorokban vagy pásztákban termelendő a fa, s az is inkább gyümölcsfa, mint erdei fa. Nem számítom ide a síkföld dombjait, hegyeit; azokon van tere az erdőgazdaságnak, ugy szintén a sivány homokdombokon és más mezőgazdasági művelésre alkalmatlan területeken.

A Duna, Tisza, mellékfolyóikkal hatalmas szállítási eszközök a síkföldnek fával való ellátására; de sok fát ezen

folyamokhoz, vagy ezektől a fogyasztási helyekre, vasutra kell szállítani; az pedig csak jutányosabb vasuti szállítási bérek mellett eszközölhető.

Örvendetes tény tehát az egyesület fölirata, s miután a ministeriumnak érdekében fekszik az ország termelő képességét fokozni, a forgalmat előmozdítani, s az ország azon részét is adóképesé tenni, a hol jelenleg minden pang nagy reménnyel nézünk határozata elé, s meg vagyok győződve, hogy az az egyesület kérelméhez conforme fog hangzani.

Öszinte barátod

Illés Nándor.

II.

V á l l u s, 1879. november 10.

Tekintetes Szerkesztőség! A folyó évi október 16. és 17. havazás hatásáról a keszthelyi uradalom erdeire a következőkben van szerencsém értesíteni.

Keszthelytől mintegy $\frac{3}{4}$ mértföldre észak és északkeletnek széltől védett helyeken mindenütt volt 40 cmtr magas hó, feljebb még magasabb. A 100 éves és idősebb (töbnyire cser, kocsánytalan és molhos tölgy) erdőkben a tavaly nov. 1-jén esett hó sokkal nagyobb kárt okozott az ideinél, mert akkor a föld nagyon fel volt ázva, minek következtében a sekély talaju ritkás hegyoldalokon százával fordította ki a fákat gyökerestől, míg az idén csak bélkorhadt fákat és ágakat tört; ellenben a 20—50 éves rudas erdőkben igen nagy a kár, különösen a nyiladékok és előforduló kisebb tisztások körül. Azon vágásrészekben, hol a tulságos zárlat következtében a fa vékonyan felnyult, nem sok a kár, mert az ily fák csoportosan lenyomattak a hó által, de ismét fel álltak hóolvadás után, de az előforduló vaskosabb törzsük majdnem kivétel nélkül ketté törve a földön fekszenek, csak 4—6 méter magas csonkjuk áll. Csemetekerteinkben, valamint a határokon ültetett 2—12-soros ákácz-sövényekben is igen sok a kár. A havazás alatt a szél észak-nyugati volt.

Szarvasaink a nagy kimélet mellett igen felszaporodnak, szeptember hó 2-ik felében ifj. Festetich Taszilló ur cserkészve lőtt nálunk 3 drb erős 12-es, 2 drb erős 10-es és egy drb gyenge 10-es agancsárt. Szalonkák is szép számmal voltak egész f. hó 8-ig, a nyulak azonban egyes határokból májbaj következtében egészen kivesznek. Ezen májbaj mult évi nov. kezdődött s január végére már épen csak magnak valót hagyott; most újra kezdődött ezen betegség annyira, hogy január végére 5000 holdnyi erdőkerületemben talán egy nyul sem lesz található.

Maradtam tekintetességednek

kész szolgálja :

Pethő, erdőész.

III.

B a j, 1879. deczember hó 5.

Tekintetes Szerkesztő ur! Az „E. L.” f. é. XI. füzetében megjelent, t. Illés Nándor ur „utnak eresztett sorai” által felbátoritva, kockáztatom azon kísérletet, vajjon nem sikerülne-e nekem is az „E. L.” ekkoráig 7 személyből álló vidéki levelezőinek czéhébe felvétetnem, ha már nem is azért mintha teendő közléseim valami intensiv tartalommal ígérkeznének, de legalább csak azért, hogy a czéh tagjainak száma egygyel szaporodjék. *)

A f. é. október hó 16. és 17-én dühöngött hózivatar vidékünk erdősegeit sem kimélte meg, különösen mélyenható károkat okozott 30—45 éves állabjainkban. A kezelésemre bizott és a Vértes hegység északi részén fekvő 1962 hektárból álló pagonyban, ekkoráig már 1225 méter tűzifa áll felrakásolva, mely kizárólag hőtörésekből állítottatott elé; pedig fájdalommal kell jelentenem, fele a hőtöréseknek még nem munkáltatott fel.

*) A mint e levél is tanúsítja a czéhbe készséggel felvétetett.

A velem szomszédos, herczeg-primás uradalmaihoz tartozó tardosi pagony, melynek egy részét határait bejárása alkalmával szinte megtekinthettem, a fent említett hófergeteg következtében, aránylag a vele határos pagonyokban történt károsítások mód- és alakjához képest, hallatlan nagymérvű kárt szenvedett. Mellmagasságban 15—25 cm. vastagságut tölgy-, bükk- és cserfák — derékban eltörve — heverték itt halomra.

Azt hiszem, miszerint t. Szerkesztő ur az ezen szerencsétlen esetet, illetőleg a tudósításokat, érdeklél fogadja, talán nem lesz érdektelen megemlíteni azt is, vajjon elértékesítették-e ezen tömérdek fa-mennyiség, és ha igen, tehát mimódon? Nálunk, gróf Eszterházy Miklós ur ő excellentiájának uradalmában, a mű- vagy szerszámfának alkalmas darabok e czélra fentartatnak, a többi pedig választékok szerint, tűzifának munkáltatik fel, mi által nemcsak hogy elérjük azt, miszerint ezen romboló elem okozta hulladékaink minden részeit, helyi viszonyainkhoz képest, jó áron elértékesíthetjük, hanem foglalkozást és keresetet nyújtunk egyszersmind, közel és távol fekvő helységek szükölködő szegényeinek is.

A herczeg-primás uradalmaihoz tartozó tardosi pagonyban azonban, az elárusítás más módon eszközöltetett. Itt, a megcsontított törzsek harmadából vágattattak le, szemmérték szerint halmokra rakásoltattak, és pedig úgy, hogy minden vállalkozó három és három ily 4—5 szekérre való halmot gyűjtött össze, melyből egyet munkabér fejében, a többit pedig csekély áron megváltva kapott meg. Vállalkozó természetesen akadt több mint elég, és így csakhamar megtisztogatták az erdőt, áldva az érseket — t. i. ha a jó Isten kegyeskednék ő eminentiájának tardosi erdőjét legalább is csak minden 3—4 évben egyszer — egy ily hózivatarral meglátogatni! Kiváló tisztelettel:

Witt Károly,
urad. körerdész.